

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ (Ε.Δ.Ι.Α.) 1940-1974

Κ.-Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, Εθνικής Αμύνης 27, www.edia-makedonias.gr
Α.Μ. ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ 6952/2007

Η «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ (Ε.Δ.Ι.Α.) 1940-’74 Κ.-Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ» είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, διοικούμενο από εννεαμελές Δ.Σ. Συγκροτήθηκε από αγωνιστές της Αντιφασιστικής-Αντιδικτατορικής Αντίστασης, εκπαιδευτικούς, πανεπιστημιακούς, δημοσιογράφους κ.λπ. Αποτελεί κρίκο μιας αλυσίδας άλλων 10 παρεμφερών σωματείων σε όλη τη χώρα, αρχής γενομένης από την **ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ** που ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1992. Στόχος μας δεν είναι μόνο η διάσωση, συλλογή, μελέτη ντοκουμέντων και μαρτυριών για την περίοδο 1940-’74, αλλά και η δημόσια παρουσίασή τους, ώστε η ιστορική μνήμη να είναι επισκέψιμη.

Α) Για την Αντιφασιστική Αντίσταση-Εμφύλιο Πόλεμο

Από το 1995 ομάδες εργασίας και ειδικοί ερευνητές του Α.Π.Θ., σε συνεργασία με τοπικούς συλλόγους και από το 2002 με την Ε.Δ.Ι.Α. 1940-’74 Κ.-Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, καταγράφουν προφορικές μαρτυρίες, συλλέγουν αρχεία και ντοκουμέντα. Έχουν εκδοθεί αρκετά βιβλία με απομνημονεύματα αγωνιστών της Αντιφασιστικής Αντίστασης και έχουν πραγματοποιηθεί εκθέσεις ντοκουμέντων σε αρκετές πόλεις.

Έχουμε ιδρύσει δύο μουσεία για την Εθνική Αντίσταση: στην Κοζάνη και στον Πεντάλοφο Κοζάνης - έδρα της *Ελεύθερης Ελλάδας* το 1943-44.

Με την *Εταιρεία Μελετών Άνω Βοΐου* στο Τσοτύλι, πραγματοποιήσαμε δύο συνέδρια: το **1995** για την *Αντίσταση* στη Δ. Μακεδονία και το **2000** για τις τοπικές πτυχές του *Εμφυλίου*, με τη συνδρομή του «*Δικτύου για τη Μελέτη των Εμφυλίων Πολέμων*».

Επίσης, με αφορμή τη συμπλήρωση **60 χρόνων από την Αντιφασιστική Νίκη**, πραγματοποιήσαμε δύο εκθέσεις φωτογραφίας: την πρώτη το Μάιο του 2005 στο χώρο του ΕΛΙΑΘ, στην Άνω Πόλη, και τη δεύτερη το Μάιο του 2006 στο Δήμο Αμπελοκήπων σε συνεργασία με το Ρωσικό Προξενείο.

Στις 7/10/07, στην Κοζάνη, σε συνεργασία με τον τοπικό Δήμο, **ημερίδα με θέμα «Παράδοση και νεοτερικότητα»**. Σε συνεργασία με τον ίδιο Δήμο και με το Ι.ΜΕ.Σ.Ι., ημερίδα για θέματα τοπικής ιστορίας.

Στις **15/7/2008** συναντηθήκαμε με τον Π. Βούλγαρη για την ταινία του «*Ψυχή βαθιά*».

Στις **2/8/2008** η Κατ. Λατίφη παρουσίασε το έργο της: «*Πέτρος Κόκκαλης*».

Στις **23/8/2008** εκδήλωση στο Επταχώρι για τη δολοφονία του Γ. Γιαννούλη.

Στις **7/8/2008** παρουσιάσαμε το: «*Με τους αντάρτες στη Δυτική Μακεδονία*» του Τάκη Κωστόπουλου:

Στις **28/9/2008** ομιλία στο Δήμο Κοζάνης: «*Ο ρόλος της Κοζάνης στα μέσα της δεκαετίας 1940 – 1950*».

Στις **11/10/2008** εκδήλωση στη Βιβλιοθήκη Κοζάνης με θέμα: «Χαρτογράφηση».

Στις **8 – 9/11/ 2008** συνέδριο στο Δήμο Πρεσπών με θέμα: «*Ο εμφύλιος στις Πρέσπες*».

Στις **23-8-2009** στη Σαμαρίνα συνδιοργανώσαμε με το **Ε.Δ.Ι.Α.Θ.**, το **ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΟΖΑΝΗΣ** και με την Κοινότητα Σαμαρίνας εκδήλωση-αφιέρωμα στον **ΑΝΤΡΕΑ ΤΖΗΜΑ** («*Σαμαρινιώτης*»), για τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννησή του.

Από **7-30/7/2010** Έκθεση φωτογραφιών από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (από τα Σοβιετικά Αρχεία) στο Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της **21^{ης} PHOTOBIEIALE TOPOS**.

Στις **21/8/2010** στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Νεστορίου πραγματοποιήσαμε με μεγάλη επιτυχία εκδήλωση με θέμα: **«Γράμμος, το αντάρτικο νοσοκομείο και ο αρχίατρος Νώντας Σακελλαρίου»**. Την επόμενη, επισκεφτήκαμε τα υπολείμματα του νοσοκομείου του ΔΣΕ. Η εκδήλωση έχει καταγραφεί σε DVD.

Στις **18-19/8/2012** πραγματοποιήσαμε στο Νεστόριο Καστοριάς την **5^η θεματική μας εκδήλωση για τον Εμφύλιο** και οδοιπορικό μνήμης με θέμα: **«Τα Γραμμοχώρια: ο εμφύλιος πόλεμος και ο ολοκληρωτικός αφανισμός τους»**-είναι διαθέσιμη και σε dvd.

Στις **31/8-1/9/2013** πραγματοποιήσαμε στο Δημαρχείο Πρεσπών την **6^η θεματική μας εκδήλωση για τον Εμφύλιο, αφιερωμένη στον ταξίαρχο του ΔΣΕ Γιώργο Γεωργιάδη**, που συνοδεύτηκε από επίσκεψη-ξενάγηση στο νοσοκομείο των ανταρτών, κοντά στον ερειπιώνα του παραλίμνιου οικισμού του Αγκαθωτού. Η εκδήλωση είναι διαθέσιμη και σε dvd.

Στις **29-30/8/2014** πραγματοποιήσαμε την **7^η θεματική μας εκδήλωση** που ήταν αφιερωμένη στην **«αντίσταση στο Βόιο-ελεύθερη Ελλάδα»**, με επίσκεψη-ξενάγηση στο πεδίο της ιστορικής μάχης του **Φαρδύκαμπου** και στο **«μουσείο τοπικής Ιστορίας»** στην Κοζάνη-δημιούργημα της εταιρείας μας. Η εκδήλωση διατίθεται σε dvd

Τιμώντας τα **70 χρόνια από τη απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από τους Ναζί**, σε συνεργασία με τον **«Όμιλο φίλων αρχείου Μάνου Μαλαμίδα»** πραγματοποιούμε από τις **27/10/2014** στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής Δήμου Θεσσαλονίκης έκθεση τεκμηρίων-φωτογραφιών με θέμα: **«μνήμες Κατοχής-απελευθέρωσης και ο εικαστικός σχολιασμός τους»** - με έργα φοιτητών της **Σχολής Καλών Τεχνών** του ΑΠΘ.

Στις **8/6/2015** πραγματοποιήσαμε εκδήλωση **προς τιμήν του Βασίλη Γκανάτσιου (Χείμαρρου)**, για τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννησή του.

Στις **22-23/8/2015** πραγματοποιήσαμε στα Γρεβενά την **8^η Θεματική μας εκδήλωση για τον Εμφύλιο**, αφιερωμένη στη **«μάχη των Γρεβενών 25-7-1947»** και επίσκεψη στην ιστορική κοινότητα Ζιάκα.

Από **27/10-10/11/2015** συνδιοργανώνουμε με το **«Συλλεκτικό Αρχείο Θεσσαλονίκης Μάνου Μαλαμίδα»** και το Τμήμα Κινηματογράφου του ΑΠΘ έκθεση ντοκουμέντων με θέμα **«Γεφυρώνοντας τις γενιές - κατοχή-αντίσταση-απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από τους Ναζί»**.

Στις **16/12/2015** συμμετείχαμε με εισήγηση στην ημερίδα του Δήμου Θεσσαλονίκης **«Θεσσαλονίκη, μαρτυρική πόλη - πόλη της αντίστασης»**.

Στις **27-28/8/2016** πραγματοποιήσαμε την **9^η Θεματική μας εκδήλωση για τα «70 χρόνια από τον Εμφύλιο»**, στο **Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης** στο Γράμμο.

Συμμετείχαμε επίσης στην έκθεση φωτογραφίας **«η Αθήνα ελεύθερη»** (1-31 Οκτωβρίου 2016) και στην επιτροπή του Δήμου Θεσσαλονίκης για τον πρώτο επίσημο, δημόσιο εορτασμό της απελευθέρωσης της πόλης από τους Ναζί (30/10/1944).

Στις **26-27/8/2017** πραγματοποιούμε τη **10^η ετήσια συνάντησή μας** με θέμα, **«το δόγμα Τρούμαν, το σχέδιο Μάρσαλ και ο Εμφύλιος»**, στην Κοζάνη, στο Μουσείο Σύγχρονης Τοπικής Ιστορίας.

Συνδιοργανώσαμε με τα **ΑΣΚΙ** στις **27-9-2017** εκδήλωση τιμής και μνήμης για τον **Πάνο Δημητρίου**, με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννησή του.

Στις **9/4/2018**, επέτειο κατάληψης της Θεσσαλονίκης από τους Ναζί, πραγματοποιήσαμε προβολή του ντοκιμαντέρ του Αντρέα Τσατσάια **«Η ιστορία του Λαϊκού Σανατορίου Ασβεστοχωρίου»**, με την υποστήριξη της Διεύθυνσης Μουσείων - Βιβλιοθηκών Δήμου Θεσσαλονίκης.

Στις **25-26/8/2018** πραγματοποιήσαμε στο **Κέντρο Εθνικής Συμφιλίωσης**, στον Γράμμο, την **11^η ετήσια συνάντησή μας**, με θέμα: **«Η ρήξη Τίτο-Στάλιν και η Ελλάδα»**, και παρουσιάσαμε το αρχείο μας.

Στις **18-19 Αυγούστου 2020** συνδιοργανώσαμε με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Δήμο Νεστορίου και την Κεντρική Βιβλιοθήκη Γρεβενών ημερίδα με θέμα, **«Ημέρα ποίησης για τον Γράμμο. Ο Πωλ Ελνάρ και ο Γράμμος»**, καθώς και ξενάγηση στις λίμνες Αρένες.

Στις **11/9/2020**, στα νεκροταφεία της κοινότητας Εξοχής, τιμήσαμε με την **Πανελλήνια Οργάνωση Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης (Π.Ο.Α.Ε.Α.)** τη μνήμη του αντιστασιακού γιατρού Νώντα Σακελλαρίου, που έφυγε από τη ζωή 9/9/1994.

**Β) «Διότι δεν συνεμορφώθην...»
(ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ- ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΙΔΙΚΤΑΤΟΡΙΚΟ ΑΓΩΝΑ)**

Με την επικράτηση του πραξικοπήματος άρχισαν να συγκροτούνται και να δρουν οι αντιστασιακές οργανώσεις *ΠΑΜ, Ρήγας Φερραίος, Δημοκρατική Άμυνα, Σπουδαστική - Λαϊκή Πάλη, Κίνημα 29ης Μαΐου, Αντι-ΕΦΕΕ, ΚΚΕ-ΚΝΕ, ΟΜΛΕ, ΕΚΚΕ-ΑΑΣΠΕ, ΠΑΚ* αλλά και *ανένταχτοι αγωνιστές*.

Η πρώτη έκθεση ντοκουμέντων από τον Αντιδικτατορικό Αγώνα στη Βόρεια Ελλάδα πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση 30 χρόνων από τη Δικτατορία, τον Απρίλιο του 1997, στην Ένωση Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων Θεσ/νίκης, με τη συμβολή του «Σ.Φ.Ε.Α.1967-74».

Η δεύτερη, με τη συμπλήρωση 30 χρόνων από την εξέγερση του Πολυτεχνείου το Νοέμβριο του 2003, στο «*Ελληνικό Λογοτεχνικό - Ιστορικό Αρχείο Θεσσαλονίκης*».

Η τρίτη στην Κοζάνη, τον Απρίλιο του 2003, με αφορμή την 37^η επέτειο του πραξικοπήματος.

Η τέταρτη στον Πολύγυρο στις 13-17/11/2004.

Το Νοέμβριο του 2004 κυκλοφορήσαμε το CD-ROM «*ΕΛΩ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ!*», με αυθεντικά κείμενα και ηχητικά ντοκουμέντα από το ραδιοφωνικό σταθμό που λειτούργησε στην Πολυτεχνική Σχολή του ΑΠΘ το Νοέμβριο του 1973.

Η πέμπτη, στο Δήμο Νεάπολης Θεσ/νίκης στις 15-25/11/2005, με την Γ' ΕΛΜΕ-Θ.

Η έκτη έκθεση ντοκουμέντων πραγματοποιήθηκε στο 2^ο Γυμνάσιο Συκεών, στις **12/4/2006**, στην εκδήλωση της εταιρείας μας για τις «*γυναίκες του αντιδικτατορικού αγώνα*». Οι ομιλίες της εκδήλωσης περιέχονται σε έκδοσή μας που συνοδεύεται από **DVD**.

Για τη συμπλήρωση 40 χρόνων από το χουντικό πραξικόπημα, και σε συνεργασία με τον Σ.Φ.Ε.Α. (1967-74) και το Ι.ΜΕ.Σ.Ι., πραγματοποιήσαμε:

Α) Στις **19/4/2007** εκδήλωση - συναυλία στη αίθουσα τελετών του Α.Π.Θ.

Β) Στις **23-24/4/2007** ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΙΗΜΕΡΟ στο ΑΠΘ με θέμα: “*ΕΛΛΑΔΑ 1967 - 1974: Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ*”, σε συνεργασία με το τμήμα Π.Ε. της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ., τη συμμετοχή του «Σ.Φ.Ε.Α. 1967-1974» και της Αντιδημαρχίας Πολιτισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Στις **21/4/2008** συνδιοργανώσαμε στο Επταπύργιο με την Τοπική Επιτροπή του «Σ.Φ.Ε.Α. (1967-74)» την εκδήλωση - συναυλία «*ΑΝΤΙΛΑΛΟΥΝ ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ*», με τραγούδια της φυλακής και της εξορίας.

Στις **27/5/2008** συνδιοργανώσαμε με την «*Επιτροπή Πρωτοβουλίας για την ΑΛΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ*» εκδήλωση στο Θέατρο Κήπου αφιερωμένη στο *ΜΑΗ του '36*, καθώς και στους δολοφονημένους βουλευτές *Γρηγόρη Λαμπράκη* και *Γιώργη Τσαρουχά*. Η εκδήλωση είναι διαθέσιμη σε DVD.

Στις **14/8/2008** εκδήλωση στο Μουσείο Σ.Τ.Ι. Κοζάνης: ‘*Ο Μάης του '36 και του '63*’

Στις **15/11/2008**, με αφορμή τα 35 χρόνια από το Πολυτεχνείο, πραγματοποιήσαμε στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης την **έβδομη** έκθεση «*διότι δεν συνεμορφώθην*»

Στις **9/4/2009** στην **Κατερίνη**, σε εκδήλωση της ΕΛΜΕ Πιερίας για τους εκπαιδευτικούς της περιοχής

που διώχθηκαν από τη χούντα, πραγματοποιήσαμε την **8η** παρουσίαση της έκθεση «*διότι δεν συνεμορφώθην*».

Από **21-24/4-09** στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τη «*ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ των ΠΟΛΙΤΩΝ και της ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ*» και τη συνδικαλιστική κίνηση «*ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ – ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ*», πραγματοποιήσαμε την **ένατη** έκθεση ντοκουμέντων «*διότι δεν συνεμορφώθην*».

Από **16-21/11-2009** πραγματοποιήσαμε τη **δέκατη** έκθεση ντοκουμέντων «**διότι δεν συνεμορφώθη**» σε συνεργασία με τη δημοτική κίνηση «**Ενεργοί πολίτες Ευόσμου**».

Από **18-23/4/2010** πραγματοποιήσαμε **στο Επταπύργιο** έκθεση φωτογραφίας-τεκμηρίων από την Αντιδικτατορική Αντίσταση που μας παραχώρησαν τα «**ΑΡΧΕΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ**».

Με αφορμή τη **συμπλήρωση 47 χρόνων από τη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη** και το βαρύ τραυματισμό του **Γιώργη Τσαρουχά** – βουλευτών της ΕΔΑ - παρουσιάσαμε σε **συνέντευξη τύπου στις 21/5/2010** τα αιματοβαμμένα ρούχα των δύο βουλευτών την ημέρα της δολοφονίας του Γρ. Λαμπράκη (22-5-1963) που διέσωσε η εταιρεία μας. Τα αιματοβαμμένα ρούχα του Γρ. Λαμπράκη παραχωρήθηκαν και εκτέθηκαν έως το τέλος Δεκεμβρίου στο *Μουσείο του Μαραθώνιου Δρόμου* στο Δήμο Μαραθώνα.

Σε συνεργασία με το *Μορφωτικό Ίδρυμα της ΕΣΗΕΜ-Θ (Ενωση Συντακτών Μ.Μ.Ε. Μακεδονίας-Θράκης)* και υπό την αιγίδα του Δήμου Θεσσαλονίκης, καθώς και με την υλική στήριξη εκπαιδευτικών και συνδικαλιστικών φορέων της πόλης μας, οργανώσαμε στο **Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης** από **9/5-30/9/ 2011 εκδηλώσεις Μνήμης** για τους δολοφονημένους βουλευτές **Γρηγόρη Λαμπράκη** το 1963 από το παρακράτος και **Γιώργη Τσαρουχά** από τη χούντα το 1968, με τίτλο «**από το τρίκυκλο στα τανκς**».

Οι εκδηλώσεις περιλάμβαναν ομιλίες-μαρτυρίες για τους δολοφονημένους αγωνιστές, προβολή του ντοκιμαντέρ «**100 ώρες του Μάη**» των **Δ. Θέου - Φ. Λαμπρινού, «Ζ» του Κ. Γαβρά (στο ΟΛΥΜΠΙΟΝ)**, καθώς και έκθεση ντοκουμέντων με «**τα ματωμένα ρούχα της Ειρήνης**»-τα ρούχα που φορούσαν οι δύο βουλευτές την αποφράδα 22^α Μαΐου 1963. Την έκθεση, που λειτούργησε σε όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού και έκλεισε στο τέλος Σεπτεμβρίου, επισκέφθηκαν και οι πολιτικοί αρχηγοί κ.κ. Αλ. Τσίπρας και Φ. Κουβέλης. Οι εκδηλώσεις έχουν καταγραφεί σε δύο dvd.

Στις **6-2-2012** οργανώσαμε στο **Ολύμπιον** προβολή του ντοκιμαντέρ της **Αλίντας Δημητρίου «τα κορίτσια της βροχής»**. Ακολούθησε συζήτηση με αγωνίστριες της αντιδικτατορικής αντίστασης.

Στις **21 Απριλίου 2012**, με αφορμή τα 45 χρόνια από τη χουντικό πραξικόπημα:

α. οργανώσαμε επίσκεψη μνήμης στο πρώην ανακριτικό κολαστήριο της χουντικής ΚΥΠ στο Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, προκειμένου να αναδειχθεί σε τόπο ιστορικής μνήμης- αίτημα που υποστήριξε με ομόφωνο ψήφισμά του το ΔΣΘ (9/5/2012) και ήδη υλοποιείται με απόφαση του ΥΠΕΘΑ το 2016.

β. προβάλαμε το ντοκιμαντέρ «**Η δικτατορία των συνταγματαρχών**» του **Ροβήρου Μανθούλη**, οργανώσαμε συζήτηση με αγωνιστές της Αντιδικτατορικής Αντίστασης και θεατρικό δρώμενο.

Το **Νοέμβριο του 2012**, με αφορμή την **38^η επέτειο του Πολυτεχνείου** επανακυκλοφορήσαμε εμπλουτισμένο το cd-r (2004) με τα ντοκουμέντα από το Πολυτεχνείο της Θεσσαλονίκης.

Στις **19-20-21/2013**, με αφορμή την 46^η επέτειο από το χουντικό πραξικόπημα, με συνδιοργανωτές τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του Δ.Θ. και το ΑΠΘ, πραγματοποιήσαμε:

α) εκδήλωση με θέμα: «**το σχολείο στο γύψο**», β) παρουσιάσαμε «**τα τραγούδια της εξορίας**», γ) επισκέψεις σε χώρους κράτησης-αντίστασης στη χούντα.

Στις **24/7/2013** εγκαινιάσαμε στην Αμφίπολη της Καβάλας, στο πλαίσιο του φεστιβάλ, την έκθεση «**από το τρίκυκλο στα τανκς**»-ντοκουμέντα από τον αντιδικτατορικό αγώνα.

Από **15/11-23/11/2014** έκθεση ντοκουμέντων για τη δικτατορία στο 31^ο Δημ/ σχολείο Θεσσαλονίκης.

Από **20/4-29/5/2015** η έκθεση λειτουργεί στην Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

Στις **21/04/2016** συνδιοργανώσαμε με την Αντιδημαρχία Πολιτισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης την παρουσίαση του βιβλίου του **Αδάμ Δράγα, «Εμείς σπείραμε, εσείς θα**

θερίσετε», στο οποίο καταγράφεται η αντίσταση στη δικτατορία των συνταγματαρχών.

Συμμετείχαμε ενεργά στην ίδρυση-διαμόρφωση του *Χώρου Μνήμης της Αντιδικτατορικής Αντίστασης* στο Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, που εγκαινιάστηκε στις 3/5/2017.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Αναλάβαμε τη δωρεάν διάθεση του βιβλίου του **Γρ. Κοκοζίδη**, «*Η Αντιδικτατορική Κομμουνιστική Νεολαία Θεσσαλονίκης 1969 - 1974*». Διαθέσαμε επίσης υλικό για το βιβλίο του **Νάντη Χατζηγιάννη**, «*Τι έχεις μ' αυτόν;*», που περιέχει συγκλονιστικές μαρτυρίες για τη δολοφονία του Γιάννη Χαλκίδη.

Με επανειλημμένα διαβήματά μας προς τα αρμόδια υπουργεία ζητήσαμε να αρθούν τα εμπόδια στην πρόσβασή μας σε αρχεία που αφορούν στα εγκλήματα των δωσιλόγων Ταγματασφαλιτών.

Με τη συμβολή μας έχουν εκδοθεί τα παρακάτω βιβλία για τη δεκαετία του '40:

1. *Η Ζωή και η δράση του Βασίλη Νταϊλιάνη – Το Αντάρτικο στη Δυτική Μακεδονία*
2. Αλ. Σακαλή (Πετρόμπεη), *Μνήμες*
3. Πρακτικά Συνεδρίου στο Τσοτύλι, *Η Δεκαετία 1940-50 στη Δυτική Μακεδονία*
4. Αλ. Ρόσιου (Υψηλάντη), *Στα Φτερά του Οράματος*
5. Στ. Θεοδοσιάδη, *Η Πίνδος ομιλεί – Εθνική Αντίστασις*
6. Βασ. Γκανάτσιου (Χείμαρρου), *Ένας Δάσκαλος – Καπετάνιος καταγράφει, αξιολογεί τη δεκαετία του '40.*
7. Δημ. Κυρατζόπουλος (Φωτεινός), *Δ. Μακεδονία, η Ελεύθερη Ελλάδα της Κατοχής*

Μέλη της εταιρείας μας συμμετείχαν στην παρουσίαση βιβλίων-μαρτυριών για τη δεκαετία του '40 σε Επταχώρι, Νεστόριο, Γρεβενά, Κοζάνη, Πεντάλοφο, Βουχωρίνα, Τσοτύλι, Σαμαρίνα.

Από το χώρο της Πνευματικής Λαϊκής Παράδοσης–Τοπικής Ιστορίας τα βιβλία: *Ραντοβίσι – Ροδοχώρι, Λαογραφικά Βοΐου, Κοζάνη και Γρεβενά – ο χώρος και οι άνθρωποι, Το παζάρι του Τσοτυλίου.*

Πιστεύουμε ότι τα βιβλία αυτά αποτελούν «πιλότο» για τη συγγραφή της τοπικής ιστορίας στην τριμερή της διάσταση: οικισμός, επαρχία και νομό – περιφέρεια, με στόχο την ανάδειξη της πορείας των ανθρώπων της περιοχής τον 20ό αιώνα, όταν έσβησαν εκατοντάδες ορεινοί οικισμοί ηλικίας 400-500 ετών.

Στις **31/7/2008**: ιδρυτική συνάντηση του «*Δικτύου Πολιτισμικών Κέντρων Δυτικής Μακεδονίας*».

ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ιδιαίτερα για την περιοχή της Δ. Μακεδονίας με την οικονομική στήριξη της ΤΕΔΚ και του Δήμου Κοζάνης, ομάδα πανεπιστημιακών του ΑΠΘ από το 1996 καταγράφει μαρτυρίες για την περίοδο 1941-44. Πρόκειται για ένα ευρύτερο διακρατικό πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχαν περιφέρειες της Ιταλίας και της Ισπανίας. Η όλη προσπάθεια αποσκοπούσε, εκτός από τη μελέτη του Αντιφασιστικού Αγώνα και τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, στην αντιμετώπιση νεοφασιστικών κινημάτων στις παραπάνω χώρες.

Το αρχείο προφορικών μαρτυριών που συγκροτείται από τότε, τα σχετικά τοπικά και προσωπικά αρχεία και ντοκουμέντα, το φωτογραφικό και άλλο υλικό που συγκεντρώνεται από πολλές πηγές, οι ανέκδοτες γραπτές μαρτυρίες σημαντικών στελεχών της Αντιφασιστικής Αντίστασης αλλά και άλλων χώρων, εντάσσουν την περιοχή της Δ. Μακεδονίας στις σημαντικότερες εστίες Αντίστασης στην Ευρώπη.

Ένα σημαντικό τμήμα του αρχείου προφορικών μαρτυριών βρίσκεται υπό μορφή γραπτών περιλήψεων στα αρχεία της *ΕΛΙΑ 1940-’74 Κ.-Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ* και του *ΕΛΙΑΘ*. Η εταιρία μας έχει τακτικές επαφές με τα Α.Σ.Κ.Ι., την Ε.Δ.Ι.Α Αθήνας, το Ι.ΜΕ.Σ.Ι., την Π.Ο.Α.Ε.Α., την Ε.Σ.Η.Ε.Μ-Θ, την Ε.Μ.Α.Β, καθώς και με τα τμήματα Ιστορίας, Λαογραφίας και Τέχνης του ΑΠΘ.

Ανικανοποίητο παραμένει το αίτημά μας για την ίδρυση στο Επταπύργιο μουσείου της Αντιφασιστικής – Αντιδικτατορικής Αντίστασης.

Σύμφωνα με Προγραμματική Σύμβαση που υπέγραψε στις 29.12.1998 ο τότε υπουργός Πολιτισμού Ε. Βενιζέλος, η εταιρεία μας επί 12 περίπου χρόνια φιλοξενήθηκε στο διατηρητέο της Θεοφίλου 13, στην Άνω Πόλη, σε χώρο που της παραχώρησε το *Ε.Λ.Ι.Α.Θ.*, συστεγαζόμενη με το *ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΚΔΟΤΩΝ Β. ΕΛΛΑΔΑΣ*. Παράλληλα αναλάβαμε με δικά μας έξοδα, με προσωπική εργασία μελών μας και την τεχνική συνδρομή του Δήμου Θεσσαλονίκης, τη συντήρηση του διατηρητέου - μπροστά στην εγκατάλειψή του από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δημοσίου.

Επειδή η παραπάνω προγραμματική σύμβαση ορίστηκε ως «*αορίστου χρόνου*», μετά τη μετεγκατάσταση του *ΕΛΙΑΘ* στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας, παραμείναμε στο κτήριο μαζί με το *Σύνδεσμο Εκδοτών Βόρειας Ελλάδας*.

Παρ’ όλα αυτά, στο πλαίσιο της «*αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου*» -στην οποία για τους τότε κυβερνήτες μας, δεν συμπεριλαμβάνονται το βιβλίο και η ιστορική μνήμη- αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε την έδρα μας το Μάιο του 2013, υπό την απειλή «*διοικητικής αποβολής*», υπό το βάρος αυθαίρετων προστίμων και ποινικής δίωξης για *κατάληψη δημόσιου ακινήτου και παραβίαση του Συντάγματος (!)*. Το ακίνητο παραδόθηκε στο ΤΑΙΠΕΔ που το εκποίησε!

Έτσι καταλήξαμε στο Δημαρχείο της Θεσσαλονίκης, στην αποθήκη του Δημάρχου! Το Δημοτικό Συμβούλιο Θεσσαλονίκης στις 18-5-2015 μας παραχώρησε χώρο στην Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Καθώς τις τελευταίες ιδιαίτερα δεκαετίες διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα στις «*πολιτικά ορθές*» εκδοχές της ιστορίας και τις συλλογικές, συχνά τραυματικές προσωπικές μνήμες, έγινε και η μνήμη *ιστορικός τόπος*. Η συντήρηση των εθνικών μύθων και ταμπού, η άρνηση να αντιμετωπίσει κανείς με ειλικρίνεια τη σκοτεινή πλευρά της δικής του ιστορίας, στο όνομα της «*εθνικής συνοχής*» και της «*επούλωσης των πληγών*», επιτείνουν τον ιστορικό αναλφαβητισμό ιδιαίτερα της νέας γενιάς, που, καθώς δίνει τη μάχη για το μέλλον, είναι υποχρεωμένη να πατάει στο έδαφος της ιστορικής αλήθειας για το παρελθόν, χωρίς τους παραμορφωτικούς φακούς του ιστορικού αναθεωρητισμού που μετατρέπει τους θύτες σε θύματα.

Θεσσαλονίκη 30/9/2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΡ. ΜΗΤΑΦΙΔΗΣ

Ο Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΙΑΝ. ΜΟΣΧΙΔΗΣ